HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

25 ianuarie 2017? [1]

„Trimitere preliminară — Directiva 2004/48/CE — Articolul 13 — Proprietate intelectuală și industrială — Încălcare — Calculul daunelor interese — Reglementarea unui stat membru — Dublul valorii redevențelor datorate în mod normal”

În cauza C-367/15,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Sąd Najwyższy (Curtea Supremă, Polonia), prin decizia din 15 mai 2015, primită de Curte la 14 iulie 2015, în procedura

Stowarzyszenie „Oławska Telewizja Kablowa”

împotriva

Stowarzyszenie Filmowców Polskich,

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul J. L. da Cruz Vilaça, președinte de cameră, doamna M. Berger (raportor) și domnii A. Borg Barthet, E. Levits și F. Biltgen, judecători,

avocat general: doamna E. Sharpston,

grefier: domnul K. Malacek, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 14 iulie 2016,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Stowarzyszenie „Oławska Telewizja Kablowa”, de R. Comi și de A. Comi, radcowie prawni;

— pentru Stowarzyszenie Filmowców Polskich, de W. Kulis, și de E. Traple, adwokaci;

— pentru guvernul polonez, de B. Majczyna, de M. Drwięcki și de M. Nowak, în calitate de agenți;

— pentru guvernul elen, de A. Magrippi și de E. Tsaousi, în calitate de agenți;

— pentru guvernul austriac, de C. Pesendorfer și de G. Eberhard, în calitate de agenți;

— pentru Comisia Europeană, de J. Hottiaux și de F. Wilman, în calitate de agenți,

1 — * Limba de procedură: polona.

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 24 noiembrie 2016,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 13 din Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală (JO 2004, L 157, p. 45, Ediție specială, 17/vol. 2, p. 56).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Stowarzyszenie „Oławska Telewizja Kablowa”, cu sediul în Oława (Polonia) (denumit în continuare „OTK”), pe de o parte, și Stowarzyszenie Filmowców Polskich, cu sediul în Varșovia (Polonia) (denumit în continuare „SFP”), pe de altă parte, în legătură cu o acțiune în contrafacerea drepturilor de proprietate intelectuală.

Cadrul juridic

Dreptul internațional

3 Articolul 1 alineatul (1) din Acordul privind aspectele legate de comerț ale drepturilor de proprietate intelectuală (TRIPS) din 15 aprilie 1994 (JO 1994, L 336, p. 214, Ediție specială, 11/vol. 10, p. 228, denumit în continuare „Acordul TRIPS”), care constituie anexa 1C din Acordul de instituire a Organizației Mondiale a Comerțului (OMC) (JO 1994, L 336, p. 3, Ediție specială, 11/vol. 10, p. 5), prevede:

„Membrii trebuie să dea curs prevederilor prezentului acord. Membrii pot, dar nu sunt obligați, să asigure în legislația lor o protecție mai largă decât cea prevăzută în prezentul acord, cu condiția ca această protecție să nu contravină prevederilor acordului. […]”

4 Articolul 19 din Convenția de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice (Actul de la Paris din 24 iulie 1971), în versiunea care rezultă din modificarea de la 28 septembrie 1979 (denumită în continuare „Convenția de la Berna”), prevede:

„Dispozițiile prezentei convenții nu împiedică revendicarea aplicării unor dispoziții mai largi, care ar fi prescrise de legislația unei țări a Uniunii.”

5 Potrivit articolului 2 alineatul 2 din Convenția internațională pentru protecția artiștilor interpreți sau executanți, a producătorilor de fonograme și a organismelor de radiodifuziune, încheiată la Roma la 26 octombrie 1961 (denumită în continuare „Convenția de la Roma”):

„Tratamentul național va fi acordat ținându-se seama de protecția expres garantată și de limitările expres prevăzute în prezenta convenție.”

Dreptul Uniunii

6 Considerentele (3), (5)-(7), (10) și (26) ale Directivei 2004/48 au următorul cuprins:

„(3) […] fără mijloace eficiente, în măsură să impună respectarea drepturilor de proprietate intelectuală, inovația și creația sunt descurajate, iar investițiile reduse. Este deci necesar să se asigure ca dreptul material al proprietății intelectuale […] să fie aplicat efectiv în [Uniune]. În această privință, mijloacele de a impune respectarea drepturilor de proprietate intelectuală au o importanță esențială pentru succesul pieței interne.

[…]

(5) Acordul TRIPS cuprinde în special dispoziții referitoare la mijloacele de a impune respectarea drepturilor de proprietate intelectuală, care constituie norme comune aplicabile pe plan internațional și sunt puse în aplicare în toate statele membre. Prezenta directivă nu ar trebui să aducă atingere obligațiilor internaționale ale statelor membre, inclusiv celor care rezultă din Acordul TRIPS.

(6) Pe de altă parte, există convenții internaționale la care toate statele membre sunt părți și care cuprind de asemenea dispoziții referitoare la mijloacele de a impune respectarea drepturilor de proprietate intelectuală. Acesta este în special cazul Convenției de la Paris pentru protecția proprietății industriale, al Convenției de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice și al Convenției de la Roma privind protecția artiștilor interpreți sau executanți, a producătorilor de fonograme și a organismelor de radiodifuziune.

(7) Din consultările angajate de Comisie cu privire la această chestiune reiese că, în statele membre, și în pofida dispozițiilor Acordului TRIPS, există încă disparități importante în ceea ce privește mijloacele de a impune respectarea drepturilor de proprietate intelectuală. Astfel, normele de aplicare a măsurilor provizorii care sunt utilizate în special pentru conservarea probelor, calculul daunelor interese sau normele procedurale pentru a determina încetarea încălcării drepturilor de proprietate intelectuală prezintă diferențe importante de la un stat membru la altul. În unele state membre, nu există măsuri, proceduri și mijloace de reparare, cum ar fi dreptul de informare și retragerea, pe cheltuiala contravenientului, a mărfurilor contrafăcute introduse pe piață.

[…]

(10) Obiectivul prezentei directive constă în apropierea acestor legislații pentru a asigura un nivel de protecție ridicat, echivalent și omogen, al proprietății intelectuale în cadrul pieței interne.

[…]

(26) Pentru a repara prejudiciul suferit ca urmare a unei infracțiuni săvârșite de un contravenient care a acționat cu bună știință sau având motive suficiente să cunoască că poate genera o astfel de infracțiune, valoarea daunelor interese acordate titularului dreptului ar trebui să ia în considerare toate aspectele corespunzătoare, cum ar fi câștigul nerealizat de titularul dreptului, sau beneficiile fără justă cauză realizate de contravenient și, dacă este cazul, orice prejudiciu moral cauzat titularului dreptului. Valoarea daunelor interese ar putea fi calculată și ea, de exemplu, în cazurile în care este dificil să se stabilească valoarea prejudiciului suferit în realitate, plecând de la elemente cum ar fi redevențele sau sumele care ar fi fost datorate în cazul în care contravenientul ar fi cerut autorizația de a utiliza dreptul de proprietate intelectuală respectiv. Scopul nu este acela de a introduce obligația de a prevedea daune interese punitive, ci de a permite despăgubirea pe criterii obiective, ținând în același timp seama de costurile suportate de titularul dreptului, cum ar fi cheltuielile de cercetare și de identificare.”

7 Articolul 2 din Directiva 2004/48, intitulat „Domeniu de aplicare”, prevede:

„(1) Fără a aduce atingere mijloacelor prevăzute sau care pot fi prevăzute prin legislația [Uniunii] sau internă, în măsura în care aceste mijloace sunt [mai] favorabile titularilor drepturilor, măsurile, procedurile și mijloacele de reparație prevăzute prin prezenta directivă se aplică, în conformitate cu articolul 3, oricărei încălcări a drepturilor de proprietate intelectuală, prevăzute de legislația [Uniunii] și/sau legislația internă a statului membru în cauză.

[…]

(3) Prezenta directivă nu aduce atingere:

[…]

(b) obligațiilor care decurg, pentru statele membre, din convențiile internaționale și în special din Acordul TRIPS, inclusiv cele referitoare la procedurile penale și la sancțiunile aplicabile;

[…]”

8 Potrivit articolului 3 din această directivă, intitulat „Obligație generală”:

„(1) Statele membre prevăd măsuri, proceduri și mijloace de reparație necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală care intră sub incidența prezentei directive. Aceste măsuri, proceduri și mijloace de reparație trebuie să fie corecte și echitabile, nu trebuie să fie complicate în mod inutil sau costisitoare, ori să presupună termene nerezonabile sau să atragă întârzieri nejustificate.

(2) Măsurile, procedurile și mijloacele de reparație trebuie să fie de asemenea eficiente, proporționale și disuasive și să fie aplicate astfel încât să se evite crearea unor obstacole în calea comerțului legal și să se ofere protecție împotriva folosirii lor abuzive.”

9 Articolul 13 alineatul (1) din directiva menționată, intitulat „Daune interese”, prevede:

„Statele membre asigură ca, la cererea părții prejudiciate, autoritățile judecătorești competente să ordone contravenientului care a acționat cu bună știință sau având motive suficiente de a ști acest lucru, plata către titularul dreptului a unor daune interese adaptate prejudiciului real suferit de acesta prin încălcarea dreptului său.

La stabilirea daunelor interese, autoritățile judecătorești:

(a) iau în considerare toate aspectele necesare, cum ar fi consecințele economice negative suferite de partea prejudiciată, în special câștigul nerealizat, orice beneficiu fără justă cauză realizat de contravenient și, dacă este cazul, alte elemente în afara factorilor economici, cum ar fi prejudiciul moral cauzat titularului dreptului prin încălcarea drepturilor sale

sau

(b) ca alternativă la litera (a), pot hotărî, dacă este cazul, să fixeze o valoare forfetară pentru daunele interese, pe baza unor elemente cum ar fi, cel puțin, valoarea redevențelor sau drepturilor care ar fi fost datorate în cazul în care contravenientul ar fi cerut autorizația de a utiliza dreptul de proprietate intelectuală respectiv.”

Dreptul polonez

10 Articolul 79 alineatul (1) din ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe) din 4 februarie 1994 (text consolidat, Dz. U. din 2006, nr. 90, poziția 631), în versiunea în vigoare la data introducerii acțiunii din litigiul principal (denumită în continuare „UPAPP”), prevedea:

„(1) Titularul drepturilor patrimoniale de autor cărora li s-a adus atingere poate impune persoanei care a încălcat aceste drepturi:

[…]

3. repararea prejudiciului cauzat:

a) pe baza principiilor generale în materie sau

b) prin plata unei sume corespunzătoare dublului sau, în cazul unei atingeri aduse în mod culpabil drepturilor patrimoniale de autor, triplului valorii remunerației adecvate care ar fi fost datorată, în momentul cererii, pentru autorizația de utilizare a operei acordată de titularul drepturilor;

[…]”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

11 SFP este un organism de gestionare colectivă a drepturilor de autor autorizat în Polonia și abilitat să gestioneze, precum și să protejeze drepturile de autor asupra operelor audiovizuale. Cât privește OTK, acesta difuzează programe de televiziune prin intermediul rețelei prin cablu de pe teritoriul orașului Oława (Polonia).

12 După rezilierea, la 30 decembrie 1998, a unui contract de licență care stabilea regulile de remunerare între părțile din litigiul principal, OTK a continuat să utilizeze opere protejate de dreptul de autor și a sesizat Komisja Prawa Autorskiego (Comisia pentru Drepturi de Autor, Polonia) cu o cerere având ca obiect în esență stabilirea remunerației datorate pentru utilizarea drepturilor de autor gestionate de SFP. Printr-o decizie din 6 martie 2009, respectiva comisie a stabilit remunerația menționată la 1,6°% din veniturile nete, fără taxa pe valoarea adăugată, realizate de OTK în cadrul retransmiterii de opere prin cablu, cu excluderea anumitor cheltuieli suportate de acesta din urmă. După ce a efectuat el însuși calculul cuantumului datorat în acest temei, OTK a plătit SFP suma de 34 312,69 zloți polonezi (PLN) (circa 7 736,11 euro) pentru veniturile corespunzătoare perioadei cuprinse între anul 2006 și anul 2008.

13 La 12 ianuarie 2009, SFP a introdus o acțiune împotriva OTK, prin care solicita, în temeiul, printre altele, al articolului 79 alineatul (1) punctul 3 litera b) din UPAPP, interzicerea, până la încheierea unui nou contract de licență, a retransmiterii de către OTK a operelor audiovizuale protejate, precum și obligarea acesteia din urmă la plata sumei de 390 337,50 PLN (circa 88 005,17 euro), majorată cu dobânzile legale.

14 Prin hotărârea din 11 august 2009, Sąd Okręgowy we Wrocławiu (Tribunalul Regional din Wroclaw, Polonia) a obligat OTK să plătească SFP suma de 160 275,69 PLN (circa 36 135,62 euro), majorată cu dobânzile legale, și în esență a respins în rest acțiunea. Întrucât apelurile declarate de cele două părți din litigiul principal împotriva acestei hotărâri au fost respinse, acestea au formulat fiecare recurs. Prin hotărârea din 15 iunie 2011, Sąd Najwyższy (Curtea Supremă, Polonia) a trimis însă cauza spre rejudecare la Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (Curtea de Apel din Wrocław, Polonia), care, la 19 decembrie 2011, a pronunțat o a doua hotărâre. Această din urmă hotărâre a fost de asemenea

anulată de Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) în cadrul unui recurs și cauza a fost trimisă din nou spre rejudecare la Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (Curtea de Apel din Wrocław). Hotărârea pronunțată ulterior de această din urmă instanță a făcut obiectul unui recurs formulat de OTK.

15 Pus în situația, în cadrul acestui din urmă recurs, de a examina cauza pentru a treia oară, Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) are îndoieli în ceea ce privește conformitatea articolului 79 alineatul (1) punctul 3 litera b) din UPAPP cu articolul 13 din Directiva 2004/48. Astfel, această dispoziție din UPAPP ar prevedea posibilitatea, la cererea titularului de drepturi patrimoniale de autor cărora li s-a adus atingere, de a obține o indemnizație prin intermediul plății unei sume corespunzătoare dublului sau triplului valorii remunerației adecvate. Dispoziția menționată ar conține, așadar, o formă de sancțiune.

16 Pe de altă parte, instanța de trimitere ridică problema dacă despăgubirea, prevăzută de Directiva 2004/48, a titularului unui drept patrimonial de autor impune ca acest titular să aducă dovada faptului generator al prejudiciului, a prejudiciului suferit și a amplorii sale, a legăturii de cauzalitate dintre faptul generator și prejudiciu, precum și a caracterului culpabil al actelor autorului atingerii.

17 În aceste condiții, Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 13 din Directiva 2004/48 poate fi interpretat în sensul că titularul drepturilor patrimoniale de autor cărora li s-a adus atingere are posibilitatea să solicite repararea prejudiciului care i-a fost cauzat pe baza principiilor generale în materie sau, fără a fi necesar să se demonstreze prejudiciul și legătura de cauzalitate dintre fapta aflată la originea atingerii aduse dreptului de autor și prejudiciul suferit, să solicite plata unei sume corespunzătoare dublului ori, în cazul unei atingeri aduse în mod culpabil dreptului de autor, triplului valorii remunerației adecvate, în condițiile în care articolul 13 din Directiva 2004/48 prevede că instanța stabilește daunele interese luând în considerare aspectele menționate la articolul 13 alineatul (1) litera (a) și, numai cu titlu alternativ, aceasta poate hotărî, dacă este cazul, să stabilească o valoare forfetară pentru daunele interese pe baza elementelor menționate la articolul 13 alineatul (1) litera (b) din această directivă? Este posibil, în temeiul articolului 13 din Directiva 2004/48, să se acorde, la cererea părții interesate, daune interese forfetare al căror cuantum este stabilit în prealabil și constituie dublul sau triplul remunerației adecvate, având în vedere că considerentul (26) din preambul precizează că scopul directivei nu este acela de a introduce daune interese punitive?”

Cu privire la întrebarea preliminară

18 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 13 din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, potrivit căreia titularul unui drept de proprietate intelectuală prejudiciat poate alege să solicite persoanei care a adus atingere acestui drept, fie repararea prejudiciului pe care l-a suferit ținând seama de toate aspectele pertinente ale cauzei, fie, fără a trebui să dovedească prejudiciul efectiv și legătura de cauzalitate dintre fapta aflată la originea acestei atingeri și prejudiciul suferit, plata unei sume corespunzătoare dublului ori, în cazul unei atingeri aduse în mod culpabil, triplului valorii remunerației adecvate care ar fi fost datorată în temeiul unei autorizații de utilizare a operei în cauză.

19 Cu titlu introductiv, este necesar să se precizeze că, după adoptarea deciziei de trimitere în prezenta cauză, dispoziția națională în discuție în litigiul principal, și anume articolul 79 alineatul (1) punctul 3 litera b) din UPAPP, a fost declarată în parte neconstituțională prin hotărârea din 23 iunie 2015 a Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională, Polonia), în măsura în care această dispoziție permitea titularului unui drept patrimonial de autor prejudiciat să solicite, în cazul unei atingeri aduse în mod culpabil, plata unei sume corespunzătoare triplului remunerației adecvate. Astfel, întrucât

decizia Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) are un efect retroactiv, întrebarea preliminară, în măsura în care se referă la o reglementare declarată neconstituțională, a devenit ipotetică și, prin urmare, inadmisibilă.

20 Întrucât instanța de trimitere și-a menținut totuși întrebarea preliminară, trebuie, prin urmare, să se considere că aceasta urmărește să determine dacă articolul 13 din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale care prevede posibilitatea de a solicita plata unei sume corespunzătoare dublului valorii unei remunerații adecvate care ar fi fost datorată în temeiul autorizației de utilizare a operei în cauză (denumită în continuare „redevența ipotetică”).

21 Trebuie, mai întâi, să se arate că Directiva 2004/48, astfel cum reiese din considerentul (3) al acesteia, urmărește o aplicare efectivă a dreptului material al proprietății intelectuale în Uniunea Europeană. Astfel, articolul 3 alineatul (2) din această directivă prevede printre altele că măsurile, procedurile și mijloacele de reparație prevăzute de statele membre trebuie să fie eficiente, proporționale și disuasive.

22 Deși considerentul (10) al Directivei 2004/48 menționează, în acest context, obiectivul care constă în a asigura un nivel de protecție ridicat, echivalent și „omogen” al proprietății intelectuale în cadrul pieței interne, nu este mai puțin adevărat că directiva menționată se aplică, astfel cum reiese din articolul 2 alineatul (1), fără a aduce atingere mijloacelor prevăzute sau care pot fi prevăzute în special prin legislația internă, în măsura în care aceste mijloace sunt mai favorabile titularilor drepturilor. În această privință, din considerentul (7) al acestei directive rezultă fără ambiguitate că noțiunea „mijloc” folosită are un caracter generic, care înglobează calculul daunelor interese.

23 În consecință, și după cum Curtea a hotărât deja, Directiva 2004/48 consacră un standard minim privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală și nu împiedică statele membre să prevadă măsuri de protecție mai stricte (a se vedea Hotărârea din 9 iunie 2016, Hansson, C-481/14, EU:C:2016:419, punctele 36 și 40).

24 În continuare, în conformitate cu considerentele (5) și (6), precum și cu articolul 2 alineatul (3) litera (b) din Directiva 2004/48, în vederea interpretării dispozițiilor acesteia, trebuie luate în considerare obligațiile care rezultă, pentru statele membre, din convențiile internaționale, printre care Tratatul TRIPS, Convenția de la Berna și Convenția de la Roma, care ar putea să se aplice în litigiul principal. Or, atât articolul 1 din Acordul TRIPS, cât și articolul 19 din Convenția de la Berna și articolul 2 din Convenția de la Roma permit statelor contractante să acorde titularilor drepturilor în cauză o protecție mai largă decât cea prevăzută de aceste instrumente.

25 Prin urmare, articolul 13 alineatul (1) al doilea paragraf litera (b) din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care prevede că titularul drepturilor patrimoniale de autor cărora li s-a adus atingere poate solicita persoanei care a încălcat aceste drepturi repararea prejudiciului cauzat prin intermediul plății unei sume corespunzătoare dublului valorii unei redevențe ipotetice.

26 Această interpretare nu poate fi repusă în discuție de faptul că, în primul rând, o indemnizație calculată pe baza dublului valorii redevenței ipotetice nu este exact proporțională cu prejudiciul real suferit de partea prejudiciată. Astfel, această caracteristică este inerentă oricărei indemnizații forfetare, asemeni celei prevăzute expres la articolul 13 alineatul (1) al doilea paragraf litera (b) din Directiva 2004/48.

27 În al doilea rând, interpretarea menționată nu este repusă în discuție nici de faptul că Directiva 2004/48, astfel cum reiese din considerentul (26) al acesteia, nu are ca scop să introducă o obligație care constă în prevederea unor daune interese punitive.

28 Astfel, pe de o parte, contrar a ceea ce pare să considere instanța de trimitere, faptul că Directiva 2004/48 nu conține o obligație în sarcina statelor membre de a prevedea daune interese așa-numite „punitive” nu poate fi interpretat ca o interdicție de a introduce o asemenea măsură.

29 Pe de altă parte, și fără a fi necesară pronunțarea cu privire la aspectul dacă introducerea unor daune interese așa-numite „punitive” ar fi sau nu ar fi contrară articolului 13 din Directiva 2004/48, nu rezultă că dispoziția aplicabilă în litigiul principal conține o obligație de plată a unor asemenea daune interese.

30 Astfel, trebuie să se observe că simpla plată, în ipoteza unei atingeri aduse unui drept de proprietate intelectuală, a redevenței ipotetice nu poate garanta o reparare în integralitate a prejudiciului real suferit, dat fiind că plata acestei redevențe, prin ea însăși, nu ar asigura nici rambursarea unor eventuale cheltuieli legate de cercetarea și identificarea unor posibile acte de contrafacere, evocate în considerentul (26) al Directivei 2004/48, nici repararea unui posibil prejudiciu moral (a se vedea în această din urmă privință Hotărârea din 17 martie 2016, Liffers, C-99/15, EU:C:2016:173, punctul 26, și nici plata de dobânzi pentru sumele datorate. Astfel, OTK a confirmat, în ședință, că plata dublului valorii redevenței ipotetice este echivalentă în practică cu o despăgubire al cărei cuantum rămâne inferior celui pe care titularul ar putea să îl solicite în temeiul „principiilor generale”, în sensul articolului 79 alineatul (1) punctul 3 litera a) din UPAPP.

31 Nu poate fi, desigur, exclus ca, în cazuri excepționale, repararea unui prejudiciu calculată pe baza dublului valorii redevenței ipotetice să depășească atât de clar și considerabil prejudiciul real suferit încât o cerere în acest sens ar putea să constituie un abuz de drept, prohibit de articolul 3 alineatul (2) din Directiva 2004/48. Din observațiile formulate de guvernul polonez în ședință reiese însă că, potrivit reglementării aplicabile în litigiul principal, instanța poloneză nu ar fi ținută, într-o asemenea ipoteză, de cererea titularului dreptului prejudiciat.

32 În sfârșit, în al treilea rând, în ceea ce privește argumentul potrivit căruia partea prejudiciată, prin faptul că ar putea să calculeze daunele interese pe baza dublului valorii redevenței ipotetice, nu ar trebui să mai demonstreze legătura de cauzalitate dintre fapta aflată la originea atingerii aduse dreptului de autor și prejudiciul suferit, se impune constatarea că acest argument se întemeiază pe o interpretare excesiv de strictă a noțiunii „cauzalitate”, potrivit căreia titularul dreptului prejudiciat ar trebui să stabilească o legătură de cauzalitate între această fapta și nu numai prejudiciul suferit, ci și cuantumul precis la care se ridică acesta din urmă. Or, o asemenea interpretare este ireconciliabilă cu ideea însăși a unei stabiliri forfetare a daunelor interese și, prin urmare, cu articolul 13 alineatul (1) al doilea paragraf litera (b) din Directiva 2004/48, care permite acest tip de indemnizație.

33 Având în vedere ceea ce precedă, este necesar să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 13 din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, potrivit căreia titularul unui drept de proprietate intelectuală prejudiciat poate solicita persoanei care a adus atingere acestui drept fie repararea prejudiciului pe care l-a suferit, ținând seama de toate aspectele pertinente ale cauzei, fie, fără ca acest titular să trebuiască să dovedească prejudiciul efectiv, plata unei sume corespunzătoare dublului valorii remunerației adecvate care ar fi fost datorată în temeiul unei autorizații de utilizare a operei în cauză.

Cu privire la cheltuielile de judecată

34 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

Articolul 13 din Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, potrivit

căreia titularul unui drept de proprietate intelectuală prejudiciat poate solicita persoanei care a adus atingere acestui drept fie repararea prejudiciului pe care l-a suferit, ținând seama de toate aspectele pertinente ale cauzei, fie, fără ca acest titular să trebuiască să dovedească prejudiciul efectiv, plata unei sume corespunzătoare dublului valorii remunerației adecvate care ar fi fost datorată în temeiul unei autorizații de utilizare a operei în cauză.

Semnături